

Forbairt Teanga

TORTHAÍ FOGHLAMA

- Rannpháirtíocht, éisteacht agus aird
- Gnásanna sóisialta agus feacht ar dhaoine eile
- Struchtúr agus gramadach abairte
- Stór focal ó bhéal a shealbhú agus a úsáid
- Tuiscint
- Iarratais agus ceisteanna
- Catagóiriú
- Athinsint agus mionléiriú
- Teanga a úsáid go spráúil agus go cruthaitheach
- Eolas, míniú agus údar a thabhairt
- Cur síos, tuar agus machnaimh

Cur Chuige Cumarsáideach

Tarlaíonn Forbairt Teanga sa Ghaeilge faoi stiúir an

mhúinteora; ag am scéalaíochta, trí phlé, le rainn agus amhráin, trí shúgradh agus i gceachtanna atá teangadhírthe. Bíonn ar an múinteoir na scileanna éisteachta a fhorbairt leis an sealbhú teanga a fhorbairt. Is trí eiseamláiriú agus sealbhú teanga a bheidh na páistí réidh don teanga eispéireasach nó iarrachtaí an teanga a úsáid. Ba chóir go mbeadh forbairt le sonrú san fhoghlaim ar úsáid teanga. Bíonn ar an múinteoir monatóireacht a dhéanamh ar ábhar cainte, ráta cainte, comhréir na cainte ach le heiseamláir chuí, beidh féinrialachán agus féincheartuchán le sonrú.

Timpeallacht Chuí don Chumarsáid

Is féidir an seomra ranga a eagrú le cumarsáid a spreagadh. Is féidir deis a thabhairt do na páistí bogadh ó ait go háit. Cuidíonn sé má aithníonn siad gach ceantar agus má bhíonn aontú ar a n-úsáid. Cuir lipéid nó fógraí in airde leis an seomra a eagrú.

AN SEOMRA RANGA

Is féidir áit a chur ar fáil;

don súgradh, m.sh. ealaín, uisce, gaineamh agus áiseanna cuí

don rólghlacadh, m.sh. siopa

do phuipéid, ceannaithe/déanta

don léitheoireacht, le leabhair, bréagáin agus frapaí

don scríbhneoireacht le réimse d'áiseanna scríbhneoireachta

le héisteacht le ceol, scéalta, rainn

do riachtanais forbartha teanga agus litearthachta do chuid páistí.

Forbairt Teanga

Teanga Ghlacach (Ionchur)

- Cluas chuimhne a fhorbairt
- Éisteacht le scéalta agus plé
- Éisteacht le rainn, tosú ar a n-aithris
- Éisteacht le teanga i gcomhthéacs
- Éisteacht le tuairimí agus smaointe
- Éisteacht le míniú, le cur síos nó leid a fháil i bpictiúr le rud a aimsiú
- Ceisteanna agus na focail a bhaineann leo a thuiscint – Cé? Cén áit? Cén uair? Cén

fáth? Céard?

- Éisteacht le cóid chúirtéise, beannachtaí, buíochais, srl.
- Éisteacht le heiseamláir teanga
- Éisteacht le treoracha agus iad a leanúint

I rith na tréimhse seo moltar a oiread taithí teanga agus is féidir a thabhairt trí scéalta, amhráin, rainn agus comhrá.

Teanga Eispéireasach (Aschur)

- Rudaí/daoine/áiteanna a ainmniú
- Teanga a úsáid ó scéalta/rainn
- Ceisteanna a chur agus a fhreagairt
- Labhairt faoi phictiúir, scéalta, rimeanna nó faoina dtaithe féin
- Athinsint a dhéanamh ar scéal atá ar eolas trí phictiúir/phuípéid a úsáid
- Sraith pictiúr a chur in ord agus labhairt fúthu
- Míniú a thabhairt/cur síos
- Tosú ar úsáid teanga chuí a bhaineann le buíochas/beannachtaí
- Smaointe/liostaí a phlé faoi stiúir
- Treoracha a thabhairt
- Suíochan te/Am ciorcail, sealanna ag páistí labhairt ar ábhar faoi stiúir
- Ealaín, pictiúr, ceol, ceacht a phlé

Forbairt Teanga

AN PRÓISEAS

Ionchur go haschur

Bíonn páistí ag éisteacht leis an tumtheanga, a fuaimeanna agus a rithimí. Tosaíonn siad a thuiscint a bhfuil á rá.

Ansin, déanann siad aithris ar a gcluineann siad, úsáideann siad teanga atá ar eolas go spontáineach agus ansin go neamhspleách.

Ó Theanga Ghlacach go Teanga Eispéireasach

Bíonn níos mó tacaíochta agus níos mó eiseamláiriú ag teastáil ó pháistí leis an nGaeilge. Tá páistí ag teacht ar scoil le líofacht sa Ghaeilge, le beagán Gaeilge agus gan Gaeilge ar bith, agus caithfear freastal orthu sin ar fad. Tá an-bhéim ar an tréimhse a bhaineann le teanga ghlacach nuair a bhíonn na páistí ag éisteacht leis an teanga. I rith na tréimhse seo, moltar a oiread teagmhála leis an teanga agus is féidir a thabhairt trí scéalta, amhráin, rainn agus comhrá agus bíonn pictiúir, bréagáin, póstaer agus puipeid an-chuidiúil le tacú leis an bpáiste sa tréimhse ghlacach.

Is de réir a chéile a thosóidh páistí ar an tréimhse eispéireasach agus tarlóidh sé seo ag staideanna éagsúla ag brath ar an bpáiste. Is féidir freastal ar pháistí ag na staideanna éagsúla trí obair bheirte nó obair ghrúpa. Léirigh do na páistí an dóigh le hobair le páirtí nó i ngrúpa trí nósanna a eiseamláiriú ar dtús. Sa tréimhse ghlacach léirigh an dóigh le ceisteanna a chur, seal a ghlacadh, éisteacht le duine eile, freagra a thabhairt, cinneadh a dhéanamh agus an teanga chuí a úsáid i dtús báire sula dtugtar seans do pháistí bheith ag obair i mbeirteanna nó i ngrúpa leo féin. Beidh tacaíocht de dhíth leis an nGaeilge.

Forbairt Teanga

Le Cumarsáid a Spreagadh

Leabhair/Scéalta Ba chóir leabhair a léamh le páistí a oiread agus is féidir agus an teanga chuí a chleachtadh arís agus arís eile. Is bealach an-éifeachtach é seo le teanga a fhorbairt agus a eiseamláiriú. Bíonn leabhair mhóra níos fusa a láimhseáil le grúpa agus is féidir bréagáin nó puipéid a úsáid le cur leis an scéal agus leis an chumarsáid a spreagadh.

Agus na páistí eolach ar an scéal agus ar an teanga, is féidir dráma nó rólghlacadh a bhunú air.

Súgradh Struchtúrtha Is féidir bréagáin/gníomhaíochtaí a chur ar fáil agus sprioctheanga ar leith leo, m.sh. pictiúir le sórtáil, puzal le pictiúr ar leith nó patrún coirníní. Is féidir le páistí tosú ar úsáid na teanga ar bhonn trialach trí shúgradh agus an múinteoir ag tacú leo.

Rólghlacadh/Dráma Is féidir é seo a bhunú ar scéal fíor nó ar leabhar atá léite nó scéal atá ag páiste. Bíonn an teanga chuí le tógáil ag na páistí agus beidh tacaíocht de dhíth orthu léi sin. Ba chóir rialacha a phlé roimh ré maidir le sealanna agus ról, srl.

Cuairteanna/Turais Is féidir cuairt nó turas a eagrú sa scoil féin nó áit eile taobh amuigh den scoil. Is féidir cuireadh a chur ar chuirteoir teacht chun na scoile. Beidh teanga chuí le plé agus le cleachtadh, cur síos, eolas a roinnt, comparáid a dhéanamh, athchuirimhne agus tuairisciú.

Forbairt Teanga

Tuairiscí larr ar pháistí tuairisc a thabhairt ar imeacht, ar nuacht nó ar thuras, srl. Bain úsáid as cairt nó póstaer de cheisteanna, Cé? Cén áit? Cén uair? Cén fáth? Céard? leis an gcaint a spreagadh.

Treoracha Tabhair treoracha do pháistí in ord ar leith agus iarr treoracha ar na páistí. Bain úsáid as patrúin coirníní ar théad, treoir le pictiúir a dhéanamh, treoracha le haghaidh chluichí.